

PŘEDMLUVA

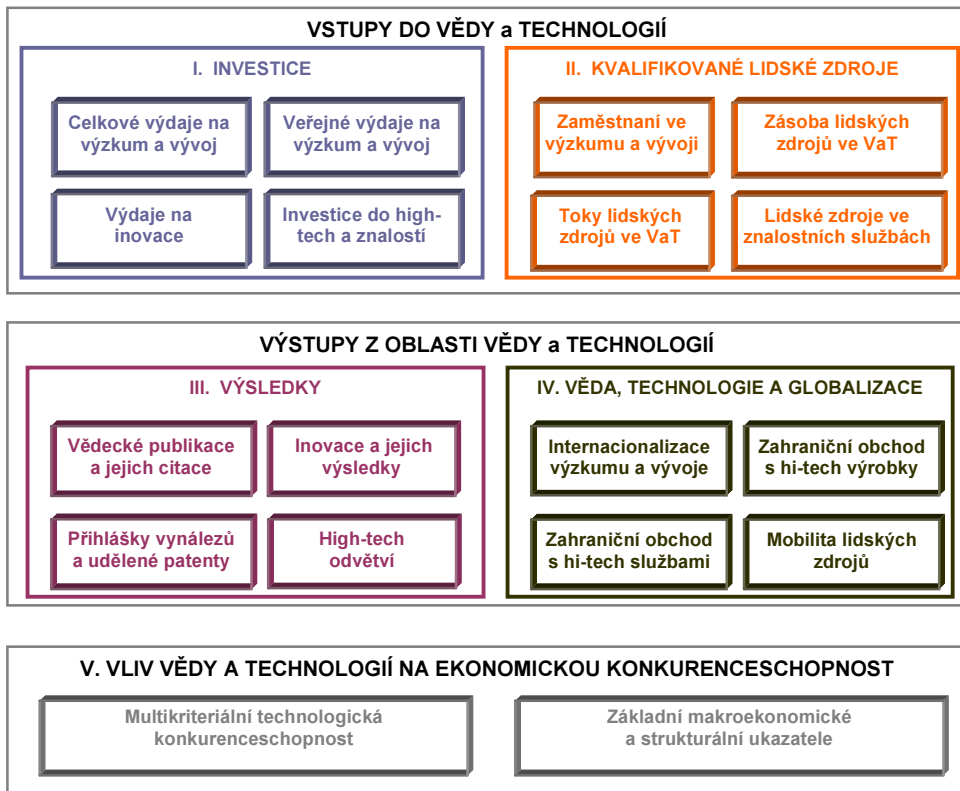
Český statistický úřad chce prostřednictvím této souhrnné publikace **“Statistická ročenka vědy a technologií 2005”**, poskytnout jak laické, tak především odborné veřejnosti komplexní pohled na klíčové oblasti vědy a technologií v posledních deseti letech (1995-2004) v České republice a její srovnání se světem s pomocí nejnovějších mezinárodně dostupných a srovnatelných statistických čísel. Hlavním cílem ČSÚ bylo prostřednictvím této statistické ročenky vytvoření uceleného a zároveň přehledného základního informačního zdroje ve výše uvedené oblasti pro širokou veřejnost.

Publikace je rozdělena do **pěti tematických bloků a 18 kapitol** (viz obr. 1 na následující straně nebo podrobněji úvody k jednotlivým tematickým blokům) a obsahuje na cca 220 stranách 89 tabulek a 181 grafů. Jednotlivé tematické bloky mají pro lepší orientaci a porozumění **jednotnou strukturu** (uvedení do problematiky a seznam otázek, na které čtenář najde v daném bloku odpověď; metodické úvody k jednotlivým kapitolám spolu s odkazy na další relevantní národní a mezinárodní metodické a datové zdroje; tabulkovou a grafickou přílohu). Publikace se soustředila přednostně na kvantifikaci jednotlivých oblastí mající vztah k vědecko-technologickému rozvoji v České republice v posledních deseti letech. Navíc byly tyto statistické údaje za ČR doplněny o mezinárodní srovnání.

Ve formě přehledných tabulek a grafů je možno najít odpověď nejen na následující otázky:

- ***Jaká byla hodnota celkových investic do jednotlivých oblastí vědy, technologií a znalostí?*** Jaká byla výše a míra celkových výdajů na výzkum a vývoj v České republice a ve světě? Jak se na celkových výdajích na výzkum a vývoj podílely veřejné zdroje a jak soukromé a zahraniční zdroje? Kam a v jaké hodnotě směřují finanční prostředky určené na výzkum a vývoj ze státního rozpočtu? V kterém sektoru se spotřebuje většina finančních prostředků určených na výzkum a vývoj: v podnikatelském, vládním nebo v sektoru vysokých škol? Jaké byly náklady na inovace v českých firmách? Jaký je podíl výdajů na terciární vzdělávání na HDP u nás a ve světě? Jaké hodnoty dosáhly investice v odvětvích produkujících nebo používajících špičkové technologie a jaký je stav přímých zahraničních investic v těchto odvětvích?
- ***Kolik je ve společnosti kvalifikovaných lidských zdrojů v oblasti vědy a technologií a jaká je jejich struktura?*** Kolik osob působí ve výzkumu a vývoji u nás a ve světě? Kolik je u nás a ve světě výzkumných pracovníků a jaká je jejich struktura podle pohlaví a sektorů jejich zaměstnání? Jaký je podíl populace s ukončeným terciárním vzděláním a jaká je struktura této populace podle věku, pohlaví a ekonomického statutu? Kolik osob dosáhlo tohoto vzdělání ve vědeckých a technických studijních oborech? Kolik osob pracuje ve vědeckých a technických zaměstnáních? Kolik je u nás studentů a absolventů terciárního vzdělávání v přírodních a technických studijních oborech a jaká je jejich struktura? Kolik u nás pracuje lidí v odvětví služeb s vysokou náročností?
- ***Jaké jsou výsledky procesů v oblasti vědy a technologií?*** Jaký je počet nově vydaných vědeckých odborných publikací u nás a ve světě a jak často jsou citovány? Jaký je podíl inovujících firem u nás a ve světě a jaké jsou výsledky těchto inovací? Kolik českých subjektů podalo přihlášku vynálezu nebo jim byl udělen patent u nás a kolik v zahraničí? Jaký je vývoj hlavních ekonomických ukazatelů (počet zaměstnanců, tržby, přidaná hodnota, vývoz a dovoz) u ekonomických subjektů podnikatelského sektoru s vysokou technologickou náročností (high-tech sektor)?
- ***Jaké je postavení vědy a špičkových technologií v dnešní globální ekonomii?*** Jaké je postavení firem pod zahraniční kontrolou ve výzkumu a vývoji v České republice a ve světě? Jaký je vývoj hlavních ekonomických ukazatelů (počet zaměstnanců, tržby, přidaná hodnota, vývoz a dovoz) u ekonomických subjektů podnikatelského sektoru s vysokou technologickou náročností pod zahraniční kontrolou? Jaká je hodnota vývozu a dovozu high-tech produktů v posledních deseti letech? Jak je to s mobilitou kvalifikovaných lidských zdrojů u nás a ve světě?
- ***A nakonec: jaký je vliv vědy a technologií na celkovou ekonomickou konkurenceschopnost?*** Jaké je pořadí naší země v žebříčku tzv. technologické globální konkurenceschopnosti a jak jsou na tom ostatní země? Jak si stojí Česká republika v hlavních makroekonomických ukazatelích (HDP na obyvatele, produktivita práce aj.) v porovnání se světem?

Obr. 1 Struktura publikace (ukazatelů statistik v oblasti vědy a technologií)

První dva bloky obsahují podrobné statistické údaje popisující dva základní vstupy do procesů v oblasti vědy a technologií: **finanční investice** (výdaje na výzkum vývoj, inovace, nové technologie a znalosti) a **kvalifikované lidské zdroje** (zaměstnaní ve výzkumu a vývoji, pracující s terciárním vzděláním pracující ve vědeckých a technických zaměstnáních, studenti a absolventi terciárního stupně vzdělávání v přírodovědných a technických studijních oborech).

Výstupy z této oblasti jsou pak popsány jednak v tématickém bloku o **výsledcích vědy a technologií** (vědecké publikace a jejich citace, přihlášky vynálezů a udělené patenty, výsledky inovačních aktivit ekonomických subjektů a produkce v high-tech odvětvích) a dále v části obsahující údaje o **postavení vědy a technologií v ekonomické globalizaci** (internacionalizace výzkumu a vývoje, zahraniční obchod s high-tech výrobky, službami a znalostmi; mobilita kvalifikovaných lidských zdrojů).

Poslední tématický blok přináší čtenáři **základní makroekonomické datové ukazatele** umožňující nepřímou zachytit vliv vědy a technologií na celkovou ekonomickou konkurenceschopnost.

Statistická ročenka vědy a technologií 2005 byla zpracována kolektivem pracovníků oddělení statistiky vědy, výzkumu a informační společnosti odboru statistik rozvoje společnosti Českého statistického úřadu, do jejichž působnosti patří vedení projektů jednotlivých oblastí statistiky prezentovaných v této publikaci. Ve většině případů bylo využito interních datových zdrojů pocházejících z šetření ČSÚ. V některých případech pak byly získány údaje z ostatních národních administrativních datových zdrojů (např. Úřad průmyslového vlastnictví ČR, Česká národní banka, Rada pro výzkum a vývoj, Úřad pro informace ve vzdělávání aj.). Pro mezinárodní srovnání pak byla použita data ze zdrojů renomovaných mezinárodních organizací, především pak statistického úřadu Evropského společenství (EUROSTAT) a Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD).

Věříme, že předložená publikace poskytne řadu zajímavých informací jak laické, tak odborné veřejnosti. Dále doufáme, že své čtenáře přesvědčí o smysluplnosti a důležitosti statistiky jakožto základního informačního zdroje a předpokladu pro provádění politických i odborných ekonomických analýz a rozhodování, jejichž cílem je akcelarovat transformaci české ekonomiky do ekonomiky založené na znalostech.

Listopad 2005

Ing. Martin Mana
Oddělení statistik výzkumu, vývoje
a informační společnosti